

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI!

HRV A

HRVATSKI JEZIK

viša razina

KNJIŽEVNOST I JEZIK

HRV A IK-1 D-S043

HRVA.43.HR.R.K1.40

30281

12

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

I. Književnost

Zadatci uz polazni tekst

Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Zadatci od 1. do 30. odnose se na polazne tekstove.

Djevojčici mjesto igranke

Ljerko, srce moje, ti si lutka mala,
Pa ne slutiš smisla žalosnih soneta,
Kesteni pred kućom duhu tvom su meta,
Još je deset karnevala do tvog bala.

Ti se čudiš, dušo. Smijat si se stala
Ovoj ludoj priči. Tvoja duša sveta
Još ne sniva kako zbore zrela ljeta.
Gledaš me ko grle. Misliš — to je šala.

Al će doći veče kad ćeš, ko Elvira,
Don Huánā sita i lažnih kavalira,
Sjetiti se sjetno nježne ove strofe.

Moje će ti ime šapnut moja muza,
A u modrom oku jecati će suza
Ko za mrtvim clownom¹ iza katastrofe.

Antun Gustav Matoš

¹ clown – klaun

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

1. Što znači sljedeći stih? <i>Još je deset karnevala do tvog bala.</i> A. Lirskomu subjektu još su nejasni Ljerkini osjećaji. B. Ljerka više voli plesati nego čitati pjesme. C. Ljerka iščekuje odlazak na svoj prvi ples. D. Proći će niz godina do Ljerkine zrelosti.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
2. Što je suprotstavljeno u pjesmi? A. svijet mladosti i svijet odraslih B. prividne i istinske vrijednosti C. sadašnjost i sjećanja D. zbilja i fantastika	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
3. Kako je lirski subjekt iskazao da mu je Ljerka draga? A. Napisao joj je pjesmu. B. Organizirao joj je bal. C. Odveo ju je u cirkus. D. Poklonio joj je lutku.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Srce

O pepele opet oživljeni,
Što te zovu *srce* ljudi moji!
Ti klisuro što sred mora stoji,
Što oko nje burka se i pjeni!

Šta ćeš opet ti u toj promjeni?
Zašto tvoji slatki nepokoji?
Zašto opet s razborom ti boji,
Kî će donijet jad tebi, jad meni?

Ko što mornar za bure se hiti
U beskrajno more s tanke plavi,
Ne mareći hoće l' gdje iziti: -

Tako i ti sa življenja lađe
U jedno se more strmoglavi,
Prem i znaš da kraj mu se nađe.

Stanko Vraz

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

4. Što je tema pjesme? A. nevrijeme na moru B. svijest o smrtnosti C. lutanje prirodom D. osjećaj nemira	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
5. Koja je od sljedećih riječi metafora za srce? A. klisura B. bura C. more D. lađa	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
6. Što će lirskomu subjektu zadati jad? A. nerazumijevanje okoline B. sukob razuma i osjećaja C. želja za promjenom D. strah od brodoloma	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Homer, *Odiseja*

Ali kad minuše ljeta, te ònā godina dođe,
Koje bogovi njemu odrediše doma na otok
Itački vratiti se, – ni tamo med milima svojim
On se ne prèsta mučit – tad bozima bude ga žao,
Al' Posidónu ne; i bogòlikī dok se Odisej
U zemlju nē vrātī svoju, na njēga se srđase ljuto.
Među Etiopce on je zapútio dālekē bio
(Koji su sv'jeta na krāju i dvoji jesu, te jednim
Stan je, gdje zalazi bog Hiperiōn, – gdje uzlazi, drugim),
Tamo da volujsku¹ on hekatombu² i janjeću primi.
Tū se veselio sjēdēc i čāstēc se, à drugī bozi
Tada se skupili bjehu u dvorima òlimpskog Zeusa.
Med njima besjedu počne i ljúdi i bogova otac,
Jer se nezazornog sjeti Egista u srcu svojem,
Kog Agamēmnonov sin daleko glasoviti Orest
Ubi, – i njega se sjetiv progòvorī bozima vječnim:
„Aj koliko se tuže na bogove smrtnici ljudi
Govoreć, od nas zla da dolaze, à jade sami
Spremaju preko sudbīnē grijehom i drskošću sebi!
Tako se preko sudbine Atridovom vjenčanom ženom
Oženi Egist, a njega na povratku njegovu ubi
Znajući, da će ì sām zaglaviti, jer smo mu rekli
Prije, skoròteču³ k njemu, oštròvidnōg Hermiju, poslav,
(...)”

¹ volujska – volovska

² hekatomba – žrtva bogovima

³ skoroteča – glasnik

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

7. Kad se Posejdon prestao ljutiti na Odiseja? A. kad je Odisej Posejdonu prinio bogatu žrtvu B. kad je Posejdon otputovao u Etiopiju C. kad je Zeus ukorio Posejdona D. kad se Odisej vratio u domovinu	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
8. Koji se bog povezuje s izlaskom sunca? A. Hermija B. Hiperion C. Posejdon D. Zeus	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
9. Što o ljudima kazuje Zeus? A. da im je potrebna pomoć bogova B. da se boje božjih upozorenja C. da se žele osvetiti bogovima D. da bogove smatraju zlima	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

August Šenoa, *Prijan Lovro*

Bio čovjek srednjeg rasta, koščat, širokih plećiju. Glava neobično velika naličila posve kruglji; čelo mu bilo široko, visoko, reč bi uglasto, lice osuho, blijedo, u srijedi široko, zdola posve šiljasto, nos fin, usne tanke, stisnute, brčići slabi, kosa crna i glatka, duga, pravilno u dvoje razdijeljena, a oči male, tamne, žmirkave, al i vrlo žacave. Gledajući ga smetoh se nešta. Opazio sam na tom čovjeku nekakav nesklad. Posavski šešir bijaše mu nov, siva surka sa srebrenih dugmetih fina, ovratnik svilen, košulja tanka; vidjelo se da se taj čovjek ukusno odijevati mari, al sva ta finoća bijaše nespretna. Kao da sam vidio školnika il kapelana pred sobom. A i kretanje bilo mu neobično. Sjedio je ponosito osovljene glave, stisnutih usnica, sve ispod oka motreći čovjeka, nasmjehnuv se kadšto porugljivo, kimnuv kadšto glavom. Jednom rukom držaše rukavicu, a drugom popravljao si neprestano ovratnjak. U svem je htio biti fin, elegantan, dostojanstven, ali po svem si vidio da je taj čovjek doduše mnogo općio s finim svijetom, al da je kraj svega toga ostao ponešto neuglađen. Govorio je sprvine polagano, svečano, kratko poput epigrama, al i apodiktički¹, preplićuć govor franceskimi dosjetkama. Bio je pod silu miran, al neobični sjaj njegova oka odavao je da je čovjek strastven. Kad bi se zapodjela živahna prepirka o kakvoj neznatnoj stvarci – a toga je bilo zaonda dosta – šutio Lovro mramorkom te bi samo potkraj govora ironičkom izrekom izvrnuo cijelu raspravu na šalu.

¹ apodiktički – odlučno

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

10. Što pripovjedač zaključuje o Lovri na temelju njegove odjeće? A. da je Lovrina odjeća u neskladu s njegovom osobnosti B. da se Lovro ugodno osjećao u građanskoj odjeći C. da Lovro pripada visokim društvenim krugovima D. da je Lovro bio ponosan čovjek	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
11. Prema čemu je pripovjedač zaključio da je Lovro strastven čovjek? A. prema odnosu s drugim ljudima B. prema pokretima tijela C. prema crtama lica D. prema pogledu	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
12. Koja je od sljedećih tvrdnja o Lovrinu načinu izražavanja točna? A. Govorio je tako da su ga sugovornici teško mogli razumjeti. B. Rado se uključivao u razgovore o nevažnim temama. C. Govorom je pokazivao svoju energičnost. D. Bio je vješt govornik.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Gustave Flaubert, *Gospođa Bovary*

Gospodin Léon usporedo je sa studijem prava poprilično često zalazio u pariški *Chaumière*, gdje je pače imao veoma lijepih uspjeha kod grizeta¹ koje su nalazile da se *doima otmjenim*. Bio je među najpristalijim studentima: kosu nije nosio ni odveć dugačku ni odveć kratku, ne bi već prvoga u mjesecu spiskao novac predviđen za cijelo tromjesečje, a s profesorima je bio u dobrim odnosima. Što se pak tiče kakvih ispada, toga se uvijek klonio, koliko iz kukavštine, toliko i zbog tankočutnosti.

Često bi mu, kada bi ostao čitati u sobi ili uvečer sjedio pod lipama u luksemburškom perivoju, Zakonik ispao iz ruke na zemlju, a vratila mu se uspomena na Emmu. No, malo-pomalo taj osjećaj oslabi i preko njega se naslojiše druge žudnje, premda se on javljaše i kroz njih, jer Léon ne bijaše izgubio svaku nadu, pa kao da je neko neizvjesno obećanje u budućnosti lebdjelo pred njim, poput zlatnoga ploda što se njiše na kakvoj bajoslovnoj grani.

Sada se, kada ju je nakon tri godine izbivanja opet sreo, strast u njemu razbudi. Valja mu, mišljaše, napokon odlučiti da je zadobije. Uostalom, u dodiru mu s vjetropirastim društvom bojažljivost bijaše oslabila pa se u provinciju vraćao prezirući sve što nogom u lakiranoj cipeli ne gazi po bulevarskom asfaltu. Pred Parižankom u čipkama, u salonu kakva slavna doktora, usto još i s odličjima i kočijom, jadni bi pisar bez dvojbe zadrhtao kao dijete; no ovdje u Rouenu, u luci, pred ženom toga beznačajnog liječnika, osjećao se lagodno, već unaprijed siguran da će je očarati. Samopouzdanost ovisi o sredini u kojoj se nađe: na prvome katu ne govorimo onako kao na četvrtome, a bogata žena kao da oko sebe nosi, da joj očuvaju krepost, sve novčanice koje posjeduje, poput kakva oklopa u podstavi svojega steznika.

¹ grizeta – pariška krojačica ili prodavačica

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

13. Što je tema polaznoga teksta? A. promjene u Léonovu karakteru uvjetovane promjenom društvene sredine B. Léonov odnos prema profesorima za vrijeme studiranja C. Léonova nastojanja da se istakne u pariškome društvu D. Léonovi uzaludni pokušaji da zaboravi Emmu	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
14. Čime se Léon isticao među studentima? A. plašljivošću B. rastrošnošću C. učenošću D. vanjštinom	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
15. Što je uspoređeno sa zlatnim plodom? A. uspomena na Emmu B. neizvjesno obećanje C. izgubljena nada D. nove žudnje	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	
 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Vladan Desnica, *Proljeća Ivana Galeba*

Kroz pritvorene kapke provukao se snop zraka i odrazio na bijelom stropu sliku vanjskog svijeta: vidim kao na nekom ekranu izvrnute figure prolaznika, umanjene ali u pravim bojama, potpune i žive: sestra u bjelini prenosi nekakvu činiju¹; seljak s torbom o ramenu eno razgovara s vratarom, možda mu preporučuje nekoga svoga – vratar je najviši do koga njegova preporuka može da dopre. Zatim promiču, žustro i dosta veselo, dva mlada doktora u bijelim kapama. Vrtarar je jednog zaustavio. On vadi pero i potpisuje mu neke papire. Zabavljam se gledajući tu moju malu fatamorganu. I dolazi mi idilično uzan i bezazlen taj mali šareni svijet što naglavce šeta po bijelom stropu moje sobe.

Tako sam se zabavljao i nekad davno, davno. U sobu mog djetinjstva isto je tako prodirala izvrnuta slika svijeta napolju, u ljetna popodneva kad sam poslije kupanja ležao s još vlažnom kosom na uzglavlju koje je mirisalo po suncu. Lickao sam bjelkastu sočicu² što se uhvatila po mojim izduljenim i pocrnjelim udovima i motrio to malo strmoglavljeno ljudstvo koje mi je došlo u pohode. Samo je onda slika bila blago uznemirena, sva oživljena neumornim šaranjem zmijastih pruga od refleksa mora koje je ravnomjerno disalo pod prozorima u luci.

Daleko doba! Između njega i današnjeg mene uvalilo se gotovo pedeset godina – pedeset godina koje se zovu čitav život, a koje mi se danas čine tako nestvarne, gotovo bezbolne! Nekako su se spljosnule, izgubile svaku težinu i svaku zapreminu u vremenu – puka arabeska³ moje misli – tako da preko njih bez zapreke posežem rukom u moje djetinjstvo, kao preko nesusťastvene⁴ ograde opsjenareva užeta...

¹ činija – drvena ili zemljana zdjela

² bjelkasta sočica – bijela naslaga soli koja ostaje na koži poslije kupanja u moru

³ arabeska – arapska šara

⁴ nesusťastven – nebitan

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

16. Što potiče pripovjedačevo prisjećanje na djetinjstvo? A. kupanje u moru B. promatranje svjetla C. mirisno uzglavlje D. ljetno popodne	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
17. Koji je od sljedećih motiva naglašen personifikacijom? A. motiv ljeta B. motiv sunca C. motiv stropa D. motiv mora	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
18. Što je sliku koju pripovjedač promatra u djetinjstvu činilo nemirnom? A. toplina ljetnoga dana B. tragovi soli na tijelu C. mnoštvo ljudi D. odraz vode	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	
 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Ivan Aralica, *Psi u trgovištu*

Predaja darova nije bila ni završena a za Mehmedovim leđima pojavi se čovjek, tih kao sjena, prekriženih ruku, pogleda uprta u zemlju, kao vosak žute brade. Da se nije istočnjački ukipio, svako bi pomislio da je ovaj snažni plavojko strčao s nekog brda u Tirolu i tek što nije zajodlao. Ali taj se ne pokrenu niti od sebe dade glasa prije nego što ga Mehmed pozva da se oglasi. Tirolski momak, obezličen u istočnjačkoj smjernosti, prevede vezirovu zahvalu s turskog na njemački baritonom punim mekoće. Lijepim izgovorom i ugodnim glasom učas pozlati Mehmedov istrzan i hrapav govor. Tirolac bi se glavom nagnuo prema Vrančiću, pa mu je ovaj mogao vidjeti plave oči ispod žutih trepavica kako se šeretski sjaje, gledajući čas carske darove, čas poslanika. Ako je ovaj srebroljubac bez grižnje savjesti od Hansa postao Tajib-aga, trenutno će imati onoliko gospodara (da im prevede što se ovdje kaže) koliko ih bude da ga unajme i dobro plate.

U igri oko jezika Vrančić je nadigran. On je s Mehmedom htio razgovarati hrvatski, ne u sultanovim dvorima pred Selimom, nego u njegovoj kući. I hrvatskim jezikom govorili bi onako i o onom kako i o čemu već stoljećima govore dva tabora ogrezla u krvave ratove. Ali se Vrančić nadao da bi im sporazumijevanje na materinskom jeziku pomoglo da u slijedu krvavih godina, koje njih dvojica nisu ni započeli niti ih mogu prekinuti, nađu privremen zastoj, predah među tučnjavama što ga diplomacija naziva – mir. Uzalud, Mehmed nije dopuštao prisnosti, premda se kadikad koristio i tim sredstvom osvajanja, jer bi moglo biti protumačeno kao njegova slabost: nema snage pa se utječe lukavstvu. Kad je tako, Vrančić prijeđe na njemački i ukratko kaza po što je u Stambol došao – mir što duži i da danak bude podnošljiv.

HRV A IK-1 D-S043

00

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

19. Što je po zanimanju Tajib-aga? A. poslanik B. prevoditelj C. ratnik D. zlatar	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
20. Zašto Mehmed nije želio razgovarati na hrvatskome jeziku s Vrančićem? A. jer hrvatski nije jezik diplomacije B. jer nije želio pokazati prisnost C. jer ga Tajib-aga ne bi razumio D. jer nije dobro govorio hrvatski	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
21. Koja je od sljedećih tvrdnja o Tajib-agi točna? A. Muči ga grižnja savjesti. B. Isprekidano je govorio. C. Došao je sklopiti mir. D. Odnarodio se.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Ivan Gundulić, *Dubravka*

GORŠTAK:

Vrzi¹ riječi i dava' razumjet drugi put:
svirimo obadva, koga je bolje čut!

DIVJAK:

Počni ti najprije natjecat kî se hoć
kî od nas dobije na pir će glumac poč.
I veća ti sramota i šteta:
uzmimo pjevati upored opeta!

GORŠTAK:

Ni dipli² ni tvoj glas zadava strah meni:
ja počeh ovi čas, ti me opet izmijeni!

(*Ovdi satiri svire*)

DIVJAK:

Sada sâm izusti tko sviri bolje od nas;
dobit si³: prepusti od glumca meni čas⁴!

GORŠTAK:

Ili ti je u volji ili nije, stat ćeš tja;
ko glumac najbolji dozvan sam na pir ja.

DIVJAK:

Tamo se it ne muči,⁵ er kô trs raspukla
svirala tvâ zvuči neskladna i mukla.

GORŠTAK:

A buče tej tvoje mješnice⁶ ko spila⁷
po gorah iz koje od vjetar dme⁸ sila.

DIVJAK:

Ah, kada nećeš rog dignut svrh oči,
pođ', svinjo, u brlog, a ovdi ne hroči.

GORŠTAK:

A ti, kad zamukô još nijesi, potrči,
gubava žabo, u kô⁹, a ovdi ne kvrči!

DIVJAK:

Zmijo ljuta, prigrizi otrovni jezik taj;
boljem se ponizi, a u nesvijes ne rigaj!

GORŠTAK:

Rigaš ti zlobni ijed¹⁰, hudi¹¹ svih živina,
ali opet upored hod' sa mnom začina'!

DIVJAK:

Ne pjevaj ti neg blej', koze ine gdje pasu;
slavicem gorski jej¹² ne sklada se u glasu.

GORŠTAK:

Ah, nuti¹³ u što ufa crni vran nesvijesni,
da bijeloga on kufa¹⁴ dobit će u pjesni.

DIVJAK:

Rakle mi dvije dunje darova iz njedri,
da od oči svijetlijeh nje popijevam zrak vedri.

GORŠTAK:

Kitu mi neki dan jabuk dâ Ljubica,
da joj hvalim pram zlatan i ures od lica.

DIVJAK:

Kad moj slatki glas začina,
kako slavic kî se izvija,
na nj doteku iz planina
Hoja, Lero, Dolerija.

GORŠTAK:

Kad moj jezik pjesni klikne
kako staglic¹⁵ kî žuberi,
da me resi, cvijetje nikne,
da me čuju, teku¹⁶ zvijeri.

¹ vrzi – odbaci

² diple – dvojnice, glazbeni instrument

³ dobit si – pobijeđen si

⁴ čas – čast

⁵ Tamo se it ne muči – ne trudi se tamo ići

⁶ mješnice – vrsta svirale

⁷ spila – pećina, špilja

⁸ dme – puše

⁹ kô – kal, blato

¹⁰ ijed – bijes

¹¹ hud – zao

¹² jej – sova

¹³ nuti – evo, gle

¹⁴ kuf – labud

¹⁵ staglic – češljugar

¹⁶ teku – trče

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

22. Što Gorštak i Divjak žele postići nadmetanjem? A. Žele postati glavni glumci na svadbi. B. Žele za sebe dobiti najbolje stado. C. Žele steći naklonost boga Lera. D. Žele se oženiti Ljubicom.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
23. S kojom je namjerom Rakle darivala Divjaka? A. da bi je on nasmijao svojom pjesmom B. da bi mu zahvalila na lijepim riječima C. da bi Ljubicu učinila ljubomornom D. da bi on opjevao njezinu ljepotu	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
24. Na što se odnosi podcrtana riječ u sljedećim stihovima? <i>DIVJAK:</i> <i>Kad moj slatki glas začina,</i> <i>kako slavic kî se izvija,</i> <i>na <u>nj</u> doteku iz planina</i> <i>Hoja, Lero, Dolerija.</i> A. na Divjaka B. na glas C. na slavica D. na Lera	
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Milan Begović, *Bez trećeg*

GIGA (*tužno*): I nema ni jednoga među njima što bi imao malo razbora? (*Pa nadoda rezignirano*): Kako si siromašan! (*Pauza. Oboje šute, on gledajući preda se, ona ravno u nj. Ona progovori prva*): Dok sam se nadala, a i poslije kad se više nisam nadala, često sam mislila: kakav bi izgledao naš prvi susret da se vratiš. Kombinirala sam ovo i ono, pitala se šta ćeš reći najprije, kako ćeš izgledati, kako ćeš me uzeti, ispitivati, govoriti o svemu šta si doživio, koliko si stradao, zašto se nisi nikad javljao, kako si se ono izgubio u Galiciji gdje sam skoro s uma sišla tražeći te – ali na ovako nešto nisam pomišljala nikad! Da ćeš po jednom telefonskom pozivu, po jednom smiješnom buketu, po pismu iz kojega se najjasnije vidi da to piše jedan neuslišani molitelj, izgraditi čitav jedan toranj nevjere, brakolomstva, sumnjiva života, ne, toga nisam očekivala. Ali jedno ti mogu reći: varaš se. Varaš se ti i ta tvoja čula, koja mi izgledaju kao kakvi deformirani precizioni aparati što krivo funkcioniraju.

MARKO (*je slušao, gledajući izazovno u nju, s podbočenim laktom o koljeno, s podbratkom na zatvorenoj šaci. Kad je svršila, reče on s podrugljivim akcentom*): H a r a š o !

GIGA (*reagirajući jačim tonom na njegovu porugu, nastavi*): Oh, da znaš, šta sam se napatila, načekala, namrcvarila, ne bi se tako rugao! Da me nije stid pred našim sutrašnjim življenjem, navela bih ti stotine dokaza, stotine svjedoka: i ljudi i događaja i stvari, koji bi ti rekli kako je sve drukčije nego što ti misliš. Žalosno je što u prvom času našeg tako dugo očekivanog sastanka moram da ti podastrem potvrde i uvjerenja i priznanice na se i na svoje osjećaje, da ih ispitam, kao da je ljudsko srce kakva blagajna kojoj treba računoispitač.

MARKO (*krut i nepomičan u svojim uvjerenjima*): Uvijek si znala dobro govoriti.

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

25. Koja je od sljedećih tvrdnja o Gigi točna? A. Namjerno izaziva Marka. B. Ne reagira na Markovo ruganje. C. Vjeruje u zajednički život s Markom. D. Nije iznenađena Markovim ponašanjem.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
26. Što se o Marku iskazuje sljedećom rečenicom? <i>Uvijek si znala dobro govoriti.</i> A. Nostalgично se sjeća Giginih priča. B. Prihvatio je Giginе argumente. C. Misli da ga Giga obmanjuje. D. Ganule su ga Giginе riječi.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
27. Što je od sljedećega Marko protumačio kao dokaz Giginе nevјere? A. Gigin nestanak u Galiciji B. buket s pismom C. iskaz svјedoka D. Giginu šutnju	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	 01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

Miroslav Krleža, *Stefan George*

Riječi su napete među stvarima kao lukovi duge, rekao je Nietzsche. Riječi, doista, spajaju ljude kao mostovi, stvarajući isto tako vrlo često između čovjeka i čovjeka nepremostivosti dublje od najmračnijeg ponora. Riječ je srasla sa čovjekom i prati ga kao lelujava sjenka vjekovima, i taj dah, trepetljiviji od paučine, to sluzavo treperenje slinavih glasnica, to toplo micanje jezika, siktanje guše i grla, to životinjama i gluhonijemoj prirodi nerazumljivo pucketanje, mljackanje i žvakanje suglasnika i samoglasnika, to naporno mucanje stvorilo je čovjeka čovjekom. Sluzava pojava glasova u ljudskim ustima budi u našem mozgu slike, i riječi (same od slika i utisaka rođene) postaju budnice i uzročnici novonastalog talasanja slika, one struje ljudskim tijelom kao munja po galvanskom stupu. Riječi imaju svoja magnetska polja, one privlače i odbijaju, one protječu kroz život čovjeka kao žive vode kojima su izvori daleki, nejasni i nepoznati, riječi naviru iz mraka naših utroba, iz tmine kroz koju se ljudstvo polagano i slijepo probija vođeno snagom govora. Progovorivši, čovjek se odvojio od ostalih četveronožaca i pošao je za tajnom svoga glasa, tom mračnom i dubokom zagonetkom koja progovara iz naše tjelesne dubljine, promiče kroz grlo i javlja se kao smijeh ili uzdah pod zvijezdama ili u blatu, za čitavu prirodu potpuno nerazumljiv jauk blijede životinje. Riječ (sama po sebi i za sebe) odjekivanje je besmislenih glasova i ništa od onog, što je u životu čovjeka tokom vjekova poprimilo oblik »duhovnog«, ne bi se moglo zamisliti bez riječi koja nije ništa drugo nego glas mesa, tijela, zemlje i životinje, jučer još repate, a danas sa zlatnim zubalom, zvijeri krvoločne koja pojave i predmete omata riječima kao tkaninama, i tako ždere sebe i druge. Kao u školjkama, u kojima djeca prisluškuju šumu vjetrova i talasa morskih, tako i u ljudskim riječima šumi sve što se sa čovjekom dogodilo od početka. Riječ nas spaja sa zvijezdama i s majmunima, i da nije progovorio, nikada čovjek svoje životinjstvo ne bi bio pretvorio u čovjeka dostojno djelo: u krovove, u strojeve i knjige.

HRV A IK-1 D-S043

00

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

28. Što od sljedećega znači sljedeća rečenica?

Riječ nas spaja sa zvijezdama i s majmunima, i da nije progovorio, nikada čovjek svoje životinjstvo ne bi bio pretvorio u čovjeka dostojno djelo: u krovove, u strojeve i knjige.

- A. Čovjek se nikad neće osloboditi životinjskoga u sebi.
- B. Jezik ima presudnu ulogu u razvoju civilizacije.
- C. Sva živa bića međusobno komuniciraju.
- D. Čovjek oduvijek teži savršenstvu.

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

29. U kojemu je od sljedećih primjera naglašena paradoksalna priroda riječi?

- A. *Riječi su napete među stvarima kao lukovi duge, rekao je Nietzsche.*
- B. *Riječi, doista, spajaju ljude kao mostovi, stvarajući isto tako vrlo često između čovjeka i čovjeka nepremostivosti dublje od najmračnijeg ponora.*
- C. *Riječ je srasla sa čovjekom i prati ga kao lelujava sjenka vjekovima,*
- D. *Progovorivši, čovjek se odvojio od ostalih četveronožaca i pošao je za tajnom svoga glasa, tom mračnom i dubokom zagonetkom koja progovara iz naše tjelesne dubljine,*

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

30. Što je za prirodu ljudski govor?

- A. spoj sa zvijezdama
- B. nerazumljiv nauk
- C. pjesma
- D. smijeh

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

HRV A IK-1 D-S043

01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

I. Književnost

Zadatci bez polaznoga teksta

Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan. Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

31. Kojemu književnom rodu pripadaju memoari?

- A. diskurzivnomu
- B. dramskomu
- C. epskomu
- D. lirskomu

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

32. Koji je od sljedećih primjera invokacija?

- A. *Tako zar Ûliksa znate? Zacijelo u dřvetu tome
skriti su tajno Ahejci, il naprava čitava ova
zator zidóvā je tih il osmatrač domova naših,*
- B. *Nasilno probitim putem povřvę do dvora Danajci,
pokolju stražu i brzo zapòsjednū dvorište cijelo,*
- C. *Pjevaj mi, Muzo, zbog čega i kojeg uvrijedivši boga,
pravedan junak i dičan tolikę je patnje i jade
trpjeti morao gonjen od kraljice bogova ljute,*
- D. *S protivne strane je spilja što uzvite tvore je hridi,
ù njōj je izvorska voda i klupe od kamena živca;*

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

HRV A IK-1 D-S043

01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

33. Koji su od sljedećih stihova dvostrukorimovani dvanaesterci?

- A. *Vekša žalost nemre mi čez srce projti,
nego da ja dragoj tebi nemrem dojti.*
- B. *Ona lipost koja v dragom lišcu biva,
lilija i roža cvatuć nahodiva,*
- C. *Koju čisto ljubih, sad me odurava;
Kojoj verno služih, već me ne spoznava;*
- D. *S tem se hvališ, da si na svetu sloboden,
da si bogat, vučen i vsakom vugoden.*

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

34. Koji je od sljedećih naslova pjesama oksimoron?

- A. *Dva pejzaža*
- B. *Jesenje veče*
- C. *Radostan mrtvac*
- D. *Zvonimirova lađa*

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

35. U kojemu je od sljedećih primjera upotrijebljena sinestezija?

- A. *Olovne i teške snove snivaju
Oblaci nad tamnim gorskim stranama;*
- B. *O, monotona naša zvona bona,
Kroz vaše psalme šapće vasiona:*
- C. *Zvoni bijele psalme snježnim zvončićima
Potajno kraj vrbe gdje je stari mlin.*
- D. *Mre i motri kako mrke bivaju
Vrbe crneći se crnim vranama.*

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

HRV A IK-1 D-S043

01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

36. Koji je od sljedećih pjesnika autor pjesme <i>Lađi</i>? A. Alkej B. Anakreont C. Pindar D. Sapfo	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
37. Koji od sljedećih književnika pripada rimskoj antičkoj književnosti? A. Aristofan B. Eshil C. Euripid D. Plaut	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
38. Koja je od sljedećih tvrdnja o <i>Bašćanskoj ploči</i> točna? A. U tekstu <i>Bašćanske ploče</i> spominje se gradnja crkve u vrijeme kneza Kosmata. B. U tekstu <i>Bašćanske ploče</i> uređuju se odnosi vinodolskih općina. C. U tekstu <i>Bašćanske ploče</i> pojavljuje se ime kneza Držislava. D. U tekstu <i>Bašćanske ploče</i> navodi se <i>Zapis popa Martinca</i>.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
39. Na koje se književno djelo odnosi sintagma <i>rasute rime</i>? A. na <i>Božanstvenu komediju</i> Dantea Alighierija B. na <i>Decameron</i> Giovannija Boccaccia C. na <i>Sonete</i> Williama Shakespearea D. na <i>Kanconijer</i> Francesca Petrarce	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
40. U kojemu se djelu u prozi i u stihovima pripovijeda o putu pastira Zorana po zavičaju? A. u djelu <i>Suze sina razmetnoga</i> B. u djelu <i>Plandovanja</i> C. u djelu <i>Dubravka</i> D. u djelu <i>Planine</i>	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	 01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

41. Tko u komediji <i>Dundo Maroje</i> izgovara sljedeću rečenicu? <i>A komedija vam će otkriti koji su to sjeme tugljivo od mojemunskih obraza i ljudi od ništa, od trimjed, nahvao, koji li su ljudi tihi i dobri i razumni, ljudi nazbilj.</i> A. Dugi Nos B. Maro Marojev C. Pomet D. Popiva	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
42. Iz kojega je djela sljedeći tekst? <i>Ulaze Kralj i Kraljica kao nježni zaljubljenici; Kraljica grli njega, a on nju. Ona klekne i u nijemoj igri iskazuje mu ljubav. On je pridigne i nasloni svoju glavu na njezin vrat, zatim legne na cvjetnu lijehu; kad ona vidi da je usnuo, ostavi ga sama. Odmah zatim uđe neki čovjek, uzme Kraljevu krunu, poljubi je, ulije otrov u Kraljevo uho i izađe. Kraljica se vrati, nađe Kralja mrtva i prenemaže se.</i> A. iz Eshilova <i>Okovanog Prometeja</i> B. iz Goldonijeve <i>Gostioničarke Mirandoline</i> C. iz Shakespeareova <i>Hamleta</i> D. iz Sofoklova <i>Kralja Edipa</i>	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
43. Koja se od sljedećih rečenica odnosi na razdoblje baroka? A. Glavno mu je načelo zahtjev za objektivnosti, strogosti oblika i jednostavnosti. B. Temeljno je obilježje povjerenje u razum i razumijevanje svih prirodnih pojava. C. U književnosti se često odražavao duh pokreta katoličke obnove. D. Odlikuje se obnavljanjem antičkih kulturnih zasada.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
44. U kojemu se od sljedećih romana autor izruguje idealističkoj filozofiji? A. <i>Candide</i> B. <i>Don Quijote</i> C. <i>Gargantua i Pantagruel</i> D. <i>Patnje mladog Werthera</i>	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	 01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

45. Koji se od sljedećih književnih likova pojavljuje u Mažuranićevu spjevu <i>Smrt Smail-age Čengića</i>? A. Krsto Brodnjak B. Latifaga Karađoz C. Miloš Radak D. Novica Cerović	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
46. Tko je autor ciklusa romana <i>Ljudska komedija</i>? A. Honoré de Balzac B. Dante Alighieri C. Émile Zola D. Voltaire	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
47. Na kojega se književnika odnosi sljedeća tvrdnja? Svoj književni rad započeo je 1865. godine člankom <i>Naša književnost</i> u kojemu je iznio svoj literarni program i kritiku onodobnoga stanja u književnosti. A. na Antu Kovačića B. na Augusta Šenou C. na Eugena Kumičića D. na Josipa Kozarca	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
48. Koja se od sljedećih tvrdnja odnosi na naturalizam? A. Književnici čovjeka promatraju kao prirodno i nagonско biće određeno nasljeđem i okolnostima u kojima se nalazi. B. Književnim se djelima veličaju općeljudske moralne vrijednosti, čast, hrabrost i dostojanstvo. C. Književni likovi pripadaju samo visokim društvenim slojevima. D. U književnosti je dominantna književna vrsta lirska pjesma.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

49. Koja se od sljedećih rečenica odnosi na glavnoga junaka romana <i>Bijeg</i> Milutina Cihlara Nehajeva? A. Pripadnik je patricijskoga društva koji zabludu o vlastitoj iznimnosti prenosi i na svojega sina. B. Pisar je seoskoga podrijetla koji u dodiru s gradskom sredinom propada i umire u požaru. C. Srednjoškolski je profesor koji se ubija zbog nerazumijevanja sredine u kojoj živi. D. Slavonski je bečar koji teži uvijek novim i sve intenzivnijim užicima.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
50. Kojemu razdoblju hrvatske književnosti pripadaju praška i bečka skupina književnika? A. romantizmu B. realizmu C. moderni D. ekspresionizmu	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
51. Koje je od sljedećih djela ekspresionistička drama? A. <i>Bez trećega</i> Milana Begovića B. <i>Ekvinocij</i> Ive Vojnovića C. <i>Kraljevo</i> Miroslava Krleže D. <i>Predstava Hamleta u selu Mrduša</i> Donja Ive Brešana	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
52. Tko je uređivao časopise <i>Vijavica</i> i <i>Juriš</i>? A. Antun Branko Šimić B. Ivo Andrić C. Miroslav Krleža D. Ulderiko Donadini	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

53. Koji je pjesnik u svojem sonetu <i>Oproštaj</i> iskazao poštovanje prema tradicionalnomu pjesništvu i najavio nove pjesničke struje? A. Antun Gustav Matoš B. Dobriša Cesarić C. Dragutin Tadijanović D. Tin Ujević	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
54. Koje od sljedećih djela pripada prozi u trapericama? A. <i>Combray</i> Marcela Prousta B. <i>Lovac u žitu</i> J. D. Salinger C. <i>Preobrazba</i> Franza Kafke D. <i>Stranac</i> Alberta Camusja	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
55. Tko je napisao sljedeće stihove? <i>Majstore, ugasi svijeću, došla su ozbiljna vremena. Radije noću broji zvijezde, uzdiši za mladošću. Tvoje neposlušne riječi mogle bi pregristi uzice.</i> A. Ivan Slamnig B. Josip Pupačić C. Jure Kaštelan D. Slavko Mihalić	
HRV A IK-1 D-S043 01	

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

II. Hrvatski jezik

Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

56. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana riječ pravopisno točna?

- A. Baza sadrži podatke o svim lijekovima koji imaju odobrenje za upotrebu.
- B. Policija se i danas najčešće susreće s bijegovima iz odgojnih ustanova.
- C. Kovači su se velikim mijehovima koristili pri raspirivanju vatre.
- D. U Homerovim je spijevovima prevladavalo jonsko narječje.

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

57. Koja je od sljedećih riječi pravopisno točna?

- A. činbenik
- B. jedanput
- C. obranbeni
- D. stanbeni

- A. ☐
- B. ☐
- C. ☐
- D. ☐

HRV A IK-1 D-S043

01

Hrvatski jezik

58. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova? A. Originalna <i>Bašćanska ploča</i> čuva se u palači Hrvatske Akademije Znanosti i Umjetnosti. B. Austro-Ugarskom Nagodbom iz 1867. godine utemeljena je Austro-Ugarska Monarhija. C. Za vrijeme hrvatskoga narodnog preporoda težilo se ujedinjenju svih Južnih slavena. D. Sastanak sa sindikatima održan je u Ministarstvu znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
59. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju zareza? A. Rukopis je dovršio na Visu 20. kolovoza 1917. B. Sigurno ste to znali samo se niste usudili reći. C. Budući da su pobijedili mogli su početi slaviti. D. Joj smilujte se molim vas!	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
60. Koliko je bezvučnih glasova u riječi <i>osvijetljen</i>? A. dva B. tri C. četiri D. pet	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
61. U kojoj je od podcrtanih riječi provedena palatalizacija? A. Čest je slučaj da je publika stavljena pred <u>skučen</u> izbor. B. Stoljetno <u>hrašće</u> muči se i povija na divljemu vjetru. C. Naglo stane i <u>jače</u> zategne užad na čamcu. D. Dodao je sol <u>vrškom</u> žlice.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	 01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

62. U kojemu je primjeru riječ <i>osmišljavati</i> točno naglašena? A. osmišljāvati B. osmišljǎvati C. osmišljávati D. osmišljâvati	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
63. Kako se morfemskom analizom raščlanjuje imenica <i>učiteljica</i>? A. u-či-te-lji-ca B. uč-i-telj-ic-a C. učitelj-ic-a D. uči-telj-ica	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
64. Koji je morfem gramatički u riječi <i>usamljenost</i>? A. u- B. -jen- C. -ost- D. -Ø	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
65. U kojemu je primjeru podcrtana riječ u dativu? A. Na kraju su plesali po <u>stolu</u>. B. Kolači su stajali na <u>stolu</u>. C. Bilo je riječi o <u>stolu</u>. D. Prišla je k <u>stolu</u>.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
66. Koji je točan komparativ pridjeva <i>lijen</i>? A. ljeniviji B. lijeniji C. ljenlji D. ljeniji	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	 01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

67. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana zamjenica u muškome rodu? A. Želio je prepisati dvokatnicu na <u>njegovu</u> kćer. B. Svi su živo raspravljali o njoj i <u>njezinu</u> bratu. C. Takva je bila <u>njihova</u> trenutačna odluka. D. Bilo je to <u>naše</u> konačno rješenje.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
68. U kojoj je od sljedećih rečenica upotrijebljen kondicional drugi? A. Kad bi sve bilo tako kako izgleda, bila bi osiromašena mašta. B. Bio bih se usudio otići u šumu da već nije bio mrak. C. Došli bismo da nas nije zaustavila mećava. D. Ako budete čitali, više ćete znati.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
69. Koliko je prijedloga u sljedećoj rečenici? Jagu, mladu djevojku s više od devetnaest godina, radnicu u vrtlariji, pozvali su na zahtjev grofičin, da im ispriča kako je bilo. A. četiri B. pet C. šest D. sedam	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
70. Koja je od sljedećih sintagma sročna sintagma? A. plesati pod zvijezdama B. dvorana za ples C. plesna dvorana D. plesati tango	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
71. Koja je riječ u sljedećoj rečenici izravni objekt? Ta mi misao ni na trenutak ne da mira. A. mi B. misao C. trenutak D. mira	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043	 01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

72. Koliko je surečenica u sljedećoj složenoj rečenici? Iz sata koji je visio na zidu čulo se otkucavanje ponoći, a ja sam još, kao nikada dosad, marljivo učio. A. tri B. četiri C. pet D. šest	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
73. Koja je od sljedećih zavisnosloženih rečenica predikatna rečenica? A. Radišnost njegovih sugrađana bila je da ne povjeruješ. B. Od silnoga ponosa nije znala kamo bi pogledala. C. U razredu se znalo kada je tko na redu. D. Vidjeli su kako su došli pred školu.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
74. Koja je od sljedećih rečenica gramatički točna? A. S obzirom na to da je vrijeme isteklo, prekidamo rad. B. Opet nismo uspjeli pobijediti radi tvoje pogreške. C. Jučerašnja vožnja s vlakom bila je naporna. D. Nedjeljom idem kod majke na ručak.	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
75. U kojemu su od sljedećih primjera riječi u hiperonimijsko-hiponimijskome odnosu? A. onomastika – imenoslovlje B. deklinacija – konjugacija C. lingvistika – fonologija D. fonem – morfem	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
76. Koja je od sljedećih riječi egzonom? A. Beč B. Mađar C. pariški D. Sava	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐

HRV A IK-1 D-S043

01

Hrvatski jezik

Književnost i jezik

77. Koji je točan etnik ekonima <i>Vela Luka</i>? A. Velikolučanin B. Velelučanin C. Velilučanin D. Velolučanin	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
78. Koja je od sljedećih riječi nastala sufiksalmom tvorbom? A. beznadan B. dangubiti C. podzemlje D. prajezični	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
79. Koji je od sljedećih frazema antoniman frazemu <i>slagati se kao pas i mačka</i>? A. živjeti kao golub i golubica B. postaviti vuka za pastira C. od muhe praviti slona D. i vuk sit i koze cijele	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
80. Koji je od sljedećih hrvatskih srednjovjekovnih tekstova izvorno napisan latinicom? A. <i>Poljički statut</i> B. <i>Šibenska molitva</i> C. <i>Vinodolski zakonik</i> D. <i>Zapis popa Martinca</i>	A. ☐ B. ☐ C. ☐ D. ☐
HRV A IK-1 D-S043 01	

ZADATAK ZA PISANJE ŠKOLSKOGA ESEJA

Prvi polazni tekst

Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin i kazna*

Osuda je bila ipak blaža, nego što se moglo očekivati, kad se uzme u obzir izvršen zločin, a možda je bila blaža baš zato jer zločinac ne samo da nije nastojao opravdati sebe, nego je nekako i sam iskazivao želju da sam sebe okrivi još više. Sve neobične i osobite okolnosti u toj stvari bijahu uzete u obzir. O bolesnom i bijednom stanju zločinca, prije nego što je izvršio zločin, nije bilo ni najmanje sumnje. Što se nije okoristio grabežom, pripisalo se donekle probuđenom kajanju, donekle pak nepotpunom zdravlju umnih sposobnosti za vrijeme izvršavanja zločina. Nenadano ubojstvo Lizavete poslužilo je dapače primjerom koji potvrđuje taj sud: čovjek izvršuje dva ubojstva, a onamo zaboravlja da su otvorena vrata! Naposljetku prijava njegova, da je on krivac, u onaj čas, kad se stvar neobično zamrsila time što je fanatik Nikolaj klonuo duhom i lažno objedio sebe, a pravi zločinac ne samo da se nije mogao jasno obličiti, nego se na njega nije skoro ni sumnjalo. (Porfirij je Petrovič potpuno održao riječ) – sve je to konačno pripomoglo da je okrivljeniku ublažena sudbina.

(...)

Ukratko, završilo se tim da je zločinac osuđen na robiju drugog reda, svega na osam godina, uzevši u obzir da se prijavio sam, i neke druge olakotne okolnosti.

Drugi polazni tekst

Albert Camus, *Stranac*

Suci se vratiše. Nabrzinu pročitашe porotnicima niz pitanja. Začuh: „kriv za umorstvo”... „s predumišljajem”... „olakotne okolnosti”. Porotnici iziđoše, a mene odvedoše u onu prostorijicu gdje sam već jednom čekao.

(...)

Čekali smo vrlo dugo, mislim gotovo tri četvrti sata. Napokon zazvoni zvonce. Odlazeći, branitelj mi reče: – Predsjednik porote pročitat će najprije odgovore. Vas će uvesti tek kad se bude izricala osuda. – Lupali su vratima. Ljudi su trčkarali po hodnicima o kojima nisam znao jesu li blizu ili daleko. Zatim začuh kako netko prigušenim glasom čita nešto u sudnici. Kad zvonce ponovo zazvoni i kad se vrata pregrade otvoriše, dočeka me tišina u sudnici, tišina i onaj čudni osjećaj koji me obuže kad primijetih da je mladi novinar odvratio pogled od mene. Nisam pogledao na onu stranu gdje je bila Marie. Nisam imao kad jer mi predsjednik sudskog vijeća nekako čudno saopći da će mi glava biti odrubljena na javnom mjestu u ime francuskoga naroda. Učini mi se da prepoznajem osjećaj što bijaše ispisan na svim licima. Vjerujem da je to bila obzirnost. Žandari su bili vrlo blagi prema meni. Branitelj mi stavi ruku na zapešće. Nisam više ni na što mislio. Međutim, predsjednik me upita nemam li što dodati. Porazmislih i rekoh: – Nemam. – Zatim me odvedoše.

Smjernice

- Predstavite poetiku djela *Zločin i kazna* i poetiku djela *Stranac*.
- Portretirajte Raskoljnikova i Mersaulta na temelju djela u cjelini.
- Usporedite polazne tekstove.
- Na temelju čitateljskoga iskustva objasnite odnos osobne i društvene odgovornosti i povežite ga s polaznim tekstovima.
- Obrazložite svoje tvrdnje.